

KR-114

श्रीगणेशाय नमः॥ ॥ अथादित्यहृदयप्रारंभः॥ ॥ आचम्येदं
 शकालौसंकीर्त्य ममारोग्यावाप्तये श्रीसवितृसूर्यनारायणप्रीत्य
 र्थं द्वादशनमस्काराख्यं कर्म करिष्ये ॥ अथ ध्यानम् ॥ ध्येयः सदा
 सवितृमंडलमध्यवर्ती नारायणः सरसि जासन सन्निविष्टः ॥ केयू
 रवान्मकरकुण्डलवान्किरीटीहारी हिरण्यवपुर्धृतशंखचक्रः १
 एकचक्रोरथो यस्य दिव्यः कनकभूषितः ॥ समे भवतु सुप्रीतः पद्मह
 स्तो दिवाकरः ॥ २ ॥ मित्राय नमः ॥ रवये नमः ॥ सूर्याय नमः ॥
 भानवे नमः ॥ खगाय नमः ॥ पूष्णे नमः ॥ हिरण्यगर्भाय नमः ॥
 मरीचये नमः ॥ आदित्याय नमः ॥ सवित्रे नमः ॥ अर्काय नमः ॥
 मातृकराय नमः ॥ १२ ॥ नमः सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूति
 स्थितिनाशहेतवे ॥ त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिंचि नाराय

आ०

१

णशंकरात्मने ॥ १ ॥ नमोऽस्तु सूर्याय सहस्रश्रमये सहस्रशाखा
न्वितसंभवात्मने ॥ सहस्रयोगोद्भवभावभागिने सहस्रसंख्यायुग
धारिणे नमः ॥ २ ॥ आदित्यस्य नमस्कारं ये कुर्वन्ति दिने दिने ॥
जन्मान्तरसहस्रेषु दारिद्र्यं नोपजायते ॥ ३ ॥ इति नमस्काराः ॥
॥ शतानीक उवाच ॥ ॥ कथमादित्यमुद्यंतमुपतिष्ठेद्विजो
त्तम ॥ एतन्मे ब्रूहि विप्रेंद्रप्रपद्येशरणंतव ॥ १ ॥ सुमन्त
उवाच ॥ ॥ इदमेव पुरा पृष्टः शंखचक्रगदाधरः ॥ प्रणम्य शिर
सा देवमर्जुनेन महात्मना ॥ २ ॥ कुरुक्षेत्रे महाराज निवृत्ते भार
तेरणे ॥ कृष्णं नाथं समासाद्य प्रार्थयित्वाऽब्रवीदिदम् ॥ ३ ॥
अर्जुन उवाच ॥ ॥ ज्ञानं च धर्मशास्त्राणां गुह्यं दुह्यतरंतथा ॥
मया कृष्णपरिज्ञातं वाङ्मयं सचराचरम् ॥ ४ ॥ सूर्यस्तु

ह०

१

तिमयन्त्यासं वक्तुमर्हसिमाधव ॥ भक्त्यापृच्छामिदेवेशकथय
 स्वप्रसादतः ॥ ६ ॥ सूर्यभक्तिकरिष्यामिकथंमूर्यप्रपूजयेत् ॥
 तदहंश्रोतुमिच्छामित्वत्प्रसादेनयादव ॥ ६ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥
 रुद्रादिदेवतैः सर्वैः पृष्टेन कथितं मया ॥ वक्ष्येऽहं सूर्यविन्यासं शृ
 णु पांडव यत्नतः ॥ ७ ॥ अस्माकं यत्त्वया पृष्टमेकचित्तो भवार्जु
 न ॥ तदहं संप्रवक्ष्यामि ह्यादिमध्यावसानकम् ॥ ८ ॥ अर्जुन उवा
 च ॥ नारायण सुरश्रेष्ठ पृच्छामित्वां महायशः ॥ कथमादित्यमु
 द्यंतमुपतिष्ठेत्सनातनम् ॥ ९ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ साधु
 पार्थ महाबाहो बुद्धिमानसि पांडव ॥ यन्मां पृच्छस्युपस्थानं तत्प
 वित्रं विभावसोः ॥ १० ॥ सर्वमंगलमांगल्यं सर्वपापप्रणाशनम् ।
 सर्वरोगप्रशमनमायुर्वर्धनमुत्तमम् ॥ ११ ॥ अमित्रदमनं पार्थसं

155

आ०

ग्रामेजयवर्द्धनम् ॥ वर्द्धनं धनपुत्राणीमादित्यहृदयं शृणु ॥ १२ ॥
यच्छुत्वा सर्वपापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः ॥ त्रिषु लोकेषु विख्यातं
निःश्रेयसकरं परम् ॥ १३ ॥ देवदेवं नमस्कृत्य प्रातरुत्थाय चार्जु
न ॥ विघ्नान्यनेकरूपाणि नश्यन्ति स्मरणादपि ॥ १४ ॥ तस्मा
त्सर्वप्रयत्नेन सूर्यमावाहयेत्सदा ॥ आदित्यहृदयं नित्यं जाप्यं त
च्छृणु पांडव ॥ १५ ॥ यज्जपान्मुच्यते जन्तुर्दारिद्र्यादाशुदुस्तरा
त् ॥ लभते च महासिद्धिं कुष्ठव्याधिविनाशिनीम् ॥ १६ ॥ अस्मि
न्मंत्रे ऋषिश्छंदो देवता शक्तिरेव च ॥ सर्वमेव महाबाहो कथयामि त
वाग्रतः ॥ १७ ॥ मया तु गोपितं न्यासं सर्वशास्त्रप्रबोधितम् ॥ अथ
ते कथयिष्यामि ह्युत्तमं मंत्रमेव च ॥ १८ ॥ ॐ अस्य श्री आदित्य
हृदयस्तोत्रमंत्रस्य ॥ श्री कृष्ण ऋषिः ॥ श्री सूर्यात्मा त्रिभुवनेश्वरो

ह०

२

देवता॥ अनुष्टुप्छन्दः॥ हरितहरथं दिवाकरं घृणिरिति बीजम्॥
 ओं नमो भगवते जितवेश्वर जातवेदसे इति शक्तिः॥ ॐ न
 मो भगवते आदित्याय नम इतिकीलकम्॥ ॐ अग्निगर्भदेवता
 इत्यस्त्रम्॥ ॐ नमो भगवते तुभ्यमादित्याय नमः॥ इति परमो मंत्रः
 श्रीमूर्यनारायणप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ॥ अथ न्यासः॥ ॐ ह्रां
 अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रूं मध्यमाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रैं
 अनामिकाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥
 ॐ ह्रः कृतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रां हृदयाय नमः ॥ ॐ
 ह्रीं शिरसे स्वाहा ॥ ॐ ह्रूं शिखायै वषट् ॥ ॐ ह्रैं कवचाय हुम् ॥
 ॐ ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ ह्रः अस्त्राय फट् ॥ ॐ ह्रां ह्रीं ह्रूं
 ह्रौं ह्रः ॥ इति दिग्बन्धः ॥ अथ ध्यानम् ॥ भास्वद्रत्नाढ्यमो

आ०

३

लिः स्फुरदधूरुचारंजितश्चारुकेशोभास्वान्योदिव्यतेजाः करक
मलयुतः स्वर्णवर्णः प्रभाभिः ॥ विश्वाकाशावकाशग्रहपतिशि
खरे भाति यश्चोदयाद्रौ सर्वानन्दप्रदाता हरिहरतमितः पातुमां
विश्वचक्षुः ॥ १ ॥ पूर्वमष्टदलपद्मं प्रणवादिप्रतिष्ठितम् ॥ मायावी
जं दलाष्टाग्रे यंत्रमुद्धारयुदिति ॥ २ ॥ आदित्यं भास्करं भानुरविं
सूर्यं दिवाकरम् ॥ मातङ्गं तपनं चेति दलेष्वष्टसु योजयेत् ॥ ३ ॥
दीप्तासूक्ष्माजयाभद्राविभूतिर्विमला तथा ॥ अमोचाविद्युता चेति
मध्ये श्रीः सर्वतोमुखी ॥ ४ ॥ सर्वज्ञं सर्वगं चैव सर्वकारणदेवताम् ॥
सर्वेशं सर्वहृदयं नमामि सर्वसाक्षिणम् ॥ ५ ॥ सर्वात्मा सर्वकर्ता
चमृष्टिजीवनपालकः ॥ हितः स्वर्गापवर्गश्च भास्करोशनमोस्तुते
॥ ६ ॥ इति प्रार्थना ॥ नमोनवस्तोस्तु सदा विभावसो स

ह०

३

वात्मनेसप्तहयायभानवे ॥ अनंतशक्तीर्मणिभूषणेनददस्वभुक्ति
 मममुक्तिमव्ययाम् ॥ ७ ॥ अर्कतुमूर्ध्निविन्यस्यललाटेतुरविन्यसे
 त् ॥ विन्यसेत्रेत्रयोःसूर्यं कर्णयोश्चदिवाकरम् ॥ ८ ॥ नासिका
 यान्यसेद्भ्रानुमुखेवैभास्करंन्यसेत् ॥ पर्जन्यमोष्ठयोश्चैवतीक्ष्णंजि
 ह्वांतरेन्यसेत् ॥ ९ ॥ सुवर्णरेतसंकंठेस्कंधयोस्तिग्मतेजसम् ॥
 बाह्वोस्तुपूषणंचैवमित्रंवैपृष्ठतो न्यसेत् ॥ १० ॥ वरुणंदक्षिणेह
 स्तेत्वष्टारंवामतः करे ॥ हस्ताबुष्णकरःपातुहृदयंपातुभानुमा
 न् ॥ ११ ॥ उदरेतुयमंविद्यादादित्यंनाभिमंडले ॥ कट्यांतुवि
 न्यसेद्धंसंरुद्रमूर्धोस्तुविन्यसेत् ॥ १२ ॥ जान्वोस्तुगोपतिंन्यस्य
 सवितारंतुजंघयोः ॥ पादयोश्चविवस्वंतंगुल्फयोश्चदिवाकरम् ॥
 ॥ १३ ॥ बाह्यतस्तुतमोर्ध्वंसंभगमभ्यन्तरेन्यसेत् ॥ सर्वांगेषु

आ०

४

ह०

सहस्रांशुं दिग्विदिक्षु भगंन्यसेत् ॥ १४ ॥ इति दिग्वन्धः ॥ ए
ष आदित्यविन्यासो देवानामपि दुर्लभः ॥ इमं भक्त्या न्यसेत् पार्थ
सयाति परमां गतिम् ॥ १५ ॥ कामक्रोधकृतात्पापान्मुच्यते ना
त्र संशयः ॥ सर्पादपि भयं नैव संग्रामेषु पृथिव्यपि ॥ १६ ॥ रिपु
संघट्टकालेषु तथा चौरसमागमे । त्रिसंध्यं जपतो न्यासं महापातक
नाशनम् ॥ १७ ॥ विस्फोटकालमुत्पन्नं तीव्रज्वरसमुद्भवम् ॥
शिरोरोगं नेत्ररोगं सर्वव्याधिविनाशनम् ॥ १८ ॥ कुष्ठव्याधिस्त
था दद्रुरोगाश्च विविधाश्च ये ॥ जप्यमाने विनश्यन्ति शृणु भक्त्या त
दर्जुन ॥ १९ ॥ आदित्यो मन्त्रसंयुक्तः आदित्यो भुवनेश्वरः ॥ आदि
त्यान्नापरो देवो ह्यादित्यः परमेश्वरः ॥ २० ॥ आदित्यमार्चयद्ब्रह्मा
शिव आदित्यमाचयत् । यदादित्यमयत जीमसते जस्तदर्जुन २१

४

आदित्यं मंत्रसंयुक्तमादित्यं भुवनेश्वरम् ॥ आदित्यं ये प्रपश्यं
 ति मां पश्यन्ति न संशयः ॥ २२ ॥ त्रिसंध्यमर्चयेत्सूर्यस्मरेद्भक्त्या
 तु यो नरः ॥ न स पश्यति दारिद्र्यं जन्म जन्म नि चार्जुन ॥ २३ ॥
 एतत्ते कथितं पार्थ ह्यादित्यहृदयं मया ॥ शृण्वन्मुक्त्वा च पापेभ्यः
 सूर्यलोके महीयते ॥ २४ ॥ ॐ नमो भगवते तुभ्यमादित्याय
 नमो नमः ॥ आदित्यः सविता सूर्यः स्वर्गः पूषा भस्तिमान् ॥ २५ ॥
 सुवर्णः स्फटिको भानुः स्फुरितो विश्वतापनः ॥ रविर्विश्वो महाते
 जाः सुवर्णः सुप्रबोधकः ॥ २६ ॥ हिरण्यगर्भस्त्रिशिरास्तपनो भा
 स्करो रविः ॥ मार्तण्डो गोपतिः श्रीमान्कृतज्ञश्च प्रतापवान् ॥ २७ ॥
 तमिस्रहा भगो हंसो नासत्यश्च तमो नुदः ॥ शुद्धो विरोचनः केशी स
 हस्रांशुर्महाप्रभः ॥ २८ ॥ विवस्वान्पूषणो मृत्युर्मिहिरो जामदग्न्य

आ०

५
१०

जित् ॥ घर्मरश्मिः पतंगश्च शरण्योऽमित्रहाऽऽतपाः ॥ २९ ॥ दुर्विज्ञेय
गतिः शूरस्तेजोराशिर्महायशाः शंभुश्चित्रांगदः सौम्यो हव्यकव्य
प्रदायकः ॥ ३० ॥ अंशुमानुत्तमो देवऋग्यजुः साम एव च ॥ हरि
दश्चस्तमोदारः सप्तसप्तिर्मरीचिमान् ॥ ३१ ॥ अग्निगर्भोऽदितेः
पुत्रः शंभुस्तिमिरनाशनः ॥ पूषा विश्वं भरो मित्रः सुवर्णः सुप्रताप
वान् ॥ ३२ ॥ आतपी मंडलीभास्वांस्तपनः सर्वतापनः ॥ कृतवि
श्वो महातेजाः सर्वरत्नमयो द्रवः ॥ ३३ ॥ अक्षरश्चक्षरश्चैव प्रभा
करविभाकरौ ॥ चंद्रश्च द्रांगदः सौम्यो हव्यकव्यप्रदायकः ॥ ३४ ॥
अंगारको गदोऽगस्तीरक्तांगश्चांगवर्द्धनः ॥ बुद्धो बुद्धासनो बुद्धिर्बु
द्धात्मा बुद्धिवर्द्धनः ॥ ३५ ॥ बृहद्भानुर्बृहद्भासो बृहद्भामा बृहस्प
तिः ॥ ३६ ॥ शनि

ह०

५

माञ्छनिरूपस्त्वंशनैर्गच्छसि सर्वदा ॥ अनादिरादिरादित्यस्ते
 जोगाशिर्महातपाः ॥ ३७ ॥ अनादिरादिरूपस्त्वमादित्योदि
 कपतिर्यमः ॥ भानुमान्भानुरूपस्त्वस्वर्भानुर्भानुदीप्तिमान् ॥
 ॥ ३८ ॥ धूमकेतुर्महाकेतुः सर्वकेतुरनुत्तमः ॥ तिमिरावरणः शंभुः
 स्रष्टामार्तदण्डवचः ॥ ३९ ॥ नमः पूर्वायगिरये पश्चिमाय नमो नमः ॥
 नमोत्तरायगिरये दक्षिणाय नमो नमः ॥ ४० ॥ नमो नमः सहस्रांशो
 ह्यादित्याय नमो नमः ॥ नमः पद्मप्रबोधाय नमस्ते द्वादशात्मने
 ॥ ४१ ॥ नमो विश्वप्रबोधाय नमो भ्राजिष्णुजिष्णवे ॥ ज्योतिषे
 च नमस्तुभ्यं ज्ञानार्काय नमो नमः ॥ ४२ ॥ प्रदीप्ताय प्रगल्भाय
 युगांताय नमो नमः ॥ नमस्ते होतृपतये पृथिवीपतये नमः ॥ ४३ ॥
 नमो कारवषट्कारसर्वयज्ञ नमोऽस्तुते ॥ ऋग्वेदादियजुर्वेदसाम

आ०

६

वेदनमोस्तुते ॥४४॥ नमोहाटकवर्णायभास्करायनमोनमः ॥
जयायजयभद्रायहरिदश्वत्थतेनमः ॥४५॥ दिव्यायदिव्यरूपा
यग्रहाणांपतयेनमः ॥ नमस्ते शुचये नित्यं नमः कुरुकुलात्मने ॥
॥ ४६ ॥ नमस्त्रैलोक्यनाथायभूतानांपतयेनमः ॥ नमः कैवल्य
नाथाय नमस्ते दिव्यचक्षुषे ॥ ४७ ॥ त्वं ज्योतिस्त्वं द्युतिर्ब्रह्मात्वं
विष्णुस्त्वं प्रजापतिः ॥ त्वमेव रुद्रो रुद्रात्मा वायुरग्निस्त्वमेव च ॥
॥ ४८ ॥ योजनानां सहस्रे द्वे द्वे शते द्वे च योजने ॥ एकेन निमिषा
द्वेन क्रममाणं नमोस्तुते ॥ ४९ ॥ नवयोजनलक्षणिसहस्रद्विश
तानि च ॥ यावद्दृष्टीप्रमाणेन क्रममाणं नमोस्तुते ॥ ५० ॥ अत्र
तश्च नमस्तुभ्यं पृष्ठतश्च सदानमः ॥ पार्श्वतश्च नमस्तुभ्यं नमस्ते च
स्तु सर्वदा ॥ ५१ ॥ नमः सुरारिहंजेन सोमसूर्याग्निचक्षुषे ॥ नमो

ह०

६

दिव्यायव्योमायसर्वतंत्रमयायच॥५२॥ नमोवेदांतवेद्यायसर्वक
 मादिसाक्षिणे ॥ नमोहरितवर्णायसुवर्णायनमोनमः॥५३॥ अ
 रुणोमाघमासेतुसूर्योर्वैफाल्गुनेतथा ॥ चैत्रमासेतुवेदांगोभानुर्वै
 शाखतापनः॥५४॥ ज्येष्ठमासेतपेदिंद्रआषाढेतपतेरविः ॥ ग
 भस्तिः श्रावणेमासेयमोभाद्रपदेतथाः॥५५॥ इषसुवर्णरेताश्च
 कार्तिकेचदिवाकरः ॥ मार्गशीर्षेतपेन्मित्रः पौषेविष्णुः सनातनः
 ॥५६॥ पुरुषस्त्वधिकेमासेमासाधिक्येतुकल्पयेत् ॥ इत्येतेद्वा
 दशादित्याः काश्यपेयाः प्रकीर्तिताः॥५७॥ उग्ररूपामहात्मा
 नस्तपंतेविष्णुरूपिणः॥ धर्मार्थकाममोक्षाणांप्रस्फुटाहेतवोनृप
 ॥५८॥ सर्वपापहरंचैवमादित्यंसंप्रपूजयेत् ॥ एकधादशधाचैव
 शतधात्रसहस्रधा॥५९॥ तपंतेविश्वरूपेणसृजंतिसंहरतिच॥ एष

आ०

२७

55

वष्णुः शिवश्चैव ब्रह्मा चैव प्रजापतिः ॥ ६० ॥ महेन्द्रश्चैव कालश्च य
मो वरुण एव च ॥ नक्षत्रग्रहताराणामधिपो विश्वतापनः ॥ ६१ ॥ वा
युरग्निर्धनाध्यक्षो भूतकर्ता स्वयं प्रभुः ॥ एष देवो हि देवानां सर्वमा
प्यायते जगत् ॥ ६२ ॥ एष कर्ता हि भूतानां संहर्तारक्षकस्तथा ॥ एष
लोकानुलोकश्च सप्तद्वीपाश्च सागराः ॥ ६३ ॥ एष पातालसप्तस्थो
दैत्यदानवराक्षसाः ॥ एष धाता विधाता च बीजं क्षेत्रं प्रजापतिः
॥ ६४ ॥ एष एव प्रजानित्यं संवर्धयति रश्मिभिः ॥ एष यज्ञः स्वधा स्वा
हा हवीः श्रीश्च पुरुषोत्तमः ॥ ६५ ॥ एष भूतात्मको देवः सूक्ष्मोऽव्य
क्तः सनातनः ॥ ईश्वरः सर्वभूतानां परमेष्ठी प्रजापतिः ॥ ६६ ॥
कालात्मा सर्वभूतात्मा वेदात्मा विश्वतो मुखः ॥ जन्ममृत्युजरा व्या
धिसंसारमयनाशनः ॥ ६७ ॥ दारिद्र्यद्वयसन्निवृत्ती प्रीतिमान् देवो

दिवाकरः ॥ विकर्तनो विवस्वांश्च मार्तण्डो भास्करो रविः ॥ ६८ ॥
 लोकप्रकाशकः श्रीमाल्लोकचक्षुर्ग्रहेश्वरः ॥ लोकसाक्षी त्रिलोके
 शः कर्ता हर्ता तमिस्रहा ॥ ६९ ॥ तपनस्तापनश्चैव शुचिः सत्ता
 श्ववाहनः ॥ गभस्तिहस्तो ब्रह्मण्यः सर्वदेवनमस्कृतः ॥ ७० ॥
 आयुरारोग्यमैश्वर्यनरानार्यश्च मंदिरे । यस्य प्रसादात्संतुष्टिमादि
 त्यहृदयं जपेत् ॥ ७१ ॥ इत्येतैर्नामभिः पार्थ ह्यादित्यं स्तौति नित्यं
 शः ॥ प्रातरुत्थाय कौंतेय तस्य रोगभयं न हि ॥ ७२ ॥ पातकान्मु
 च्यते पार्थ व्याधिभ्यश्च न संशयः ॥ एकसंध्यं द्विसंध्यं वा सर्वपापैः
 प्रमुच्यते ॥ ७३ ॥ त्रिसंध्यं जपमानस्तु पश्येच्च परमं पदम् ॥ यद्
 द्वाकुरुते पापं तदद्वा प्रतिमुच्यते ॥ ७४ ॥ यद्वा त्र्याकुरुते पापं त
 द्वा त्र्या प्रतिमुच्यते ॥ दद्रुस्फोटककुष्ठानि मण्डलानि विषूचिका ॥

आ०

ह०

॥७५॥ सर्वव्याधिमहारोगभूतबाधास्तथैवच ॥ डाकिनीशाकि
नीचैवमहारोगभयं कुतः ॥७६॥ येचान्येदुष्टरोगाश्चज्वरातीसा
रकादयः ॥ जपमानस्यनश्यन्तिजीवेच्चशरदांशतम् ॥७७॥ संव
त्सरंमरणंयदातस्यध्रुवंभवेत् ॥ अशीर्षापश्यतिच्छायामहो
रात्रंधनंजय ॥७८॥ यस्त्विदं पठते मत्तयाभानोर्वारिमहात्मनः ॥
प्रातःस्नानेकृतेपार्थचैकाग्रकृतमानसः ॥ ७९ ॥ सुवर्णचक्षुर्भव
तिनचांधस्तुप्रजायते ॥ पुत्रवान्धवसंपन्नोजायतेचारुजःसुखी ॥
॥८०॥ सर्वसिद्धिमवाप्नोति सर्वत्रविजयी भवेत् ॥ आदित्यहृदयं
पुण्यंसूर्यनामविभूषितम् ॥८१॥ श्रुत्वाचनिखिलंपार्थसर्वपापैः
प्रमुच्यते ॥ अतः परतरं नास्ति सिद्धिकामस्य पाण्डव ॥८२॥ एत
जपस्वकीयेन श्रयो ह्यवाप्स्यसि ॥ आदित्यहृदयानित्यं यः पठे

तसुसमाहितः ॥ ८३ ॥ भूणहामुच्यते पापात्कृतघ्नो ब्रह्मघातकः ॥
 गोघ्नः सुरापो दुर्भोजी दुष्प्रतिग्रहकारकः ॥ ८४ ॥ पातकानि च स
 र्वाणि दहंत्येव न संशयः ॥ यद्दं शृणुयान्नित्यं जपेद्वापि समाहितः
 ॥ ८५ ॥ सर्वपापविशुद्धात्मा सूर्यलोके महीयते ॥ अपुत्रो लभते
 पुत्रान्निर्धनो धनमाप्नुयात् ॥ ८६ ॥ कुरोगी मुच्यते रोगाद्भक्त्या यः
 पठते सदा ॥ यस्त्वादित्यदिने ज्ञातुर्नाभिमात्रजले स्थितः ॥ ८७ ॥
 उदयाचलमारूढं भास्करप्रणतः स्थितः ॥ जपते मानवो भक्त्या
 शृणुयाद्वापि भक्तिः ॥ ८८ ॥ स याति परमं स्थानं यत्र देवो दिवा
 करः ॥ अमित्रदमनं पार्थ यदा कर्तुं समारभेत ॥ ८९ ॥ तदा प्रति
 कृतिं कृत्वा शत्रोश्चरणपांसुभिः ॥ आक्रम्य वामपादेन ह्यादित्यह
 दयं जपेत् ॥ ९० ॥ एतन्मन्त्रं समाह्वय सर्वसिद्धिकरं परम् ॥ ओं

आ०

९

ह०

ह्रीं हिमालीढं स्वाहा ॥ ओं ह्रीं निलीढं स्वाहा ॥ ओं ह्रीं मालीढं
स्वाहा ॥ इति मन्त्रः ॥ त्रिभिश्चरोगी भवति ज्वरी भवति पं
चभिः ॥ जपैस्तु सप्तभिः पार्थराक्षसी तनुमा विशेत् ॥ ९१ ॥ राक्ष
सेनाभिभूतस्य विकारो ज्वृणुपांडव ॥ गीयते नृत्यते नम्रश्चास्फो
टयति धावति ॥ ९२ ॥ शिवारुतं च कुरुते हसते क्रंदते पुनः ॥ एवं
संपीडयते पार्थयद्यपि स्यान्महेश्वरः ॥ ९३ ॥ किंपुनर्मानुषः क
श्चिच्छौचाचारविवर्जितः ॥ पीडितस्य न सन्देहो ज्वरो भवति दारु
णः ॥ ९४ ॥ यदा चानुग्रहतस्य कर्तुमिच्छेच्छुभं करम् ॥ तदा सलिल
मादाय जपेन्मन्त्रमिमेव बुधः ॥ ९५ ॥ नमो भगवते तुभ्यमादित्या
य नमो नमः ॥ जयाय जयमद्राय हरिदशाय ते नमः ॥ ९६ ॥ स्ना
पयेत्तेन मन्त्रेण शुभं भवति मा च या ॥ अन्यथा न भवेदो न श्यते

९

सुप्रसन्न

१८ नात्रसंशयः ॥ ९७ ॥ अतस्तेनिखिलः प्रोक्तः पूजांचैवनिबोधमे ॥
 उपलिप्ते शुचौ देशे नियतो वाग्यतः शुचिः ॥ ९८ ॥ वृत्तं वा चतुरस्रं
 वालिप्तभूमौ लिखेच्छुचिः ॥ त्रिधा तत्र लिखेत्पद्ममष्टपत्रं सकृन्नि
 कम् ॥ ९९ ॥ अष्टपत्रं लिखेत्पद्मं लिप्ते गोमये मण्डले ॥ पूर्वपत्रे लि
 खेत्सूर्यमाग्नेय्यां तुरविं न्यसेत् ॥ १०० ॥ याम्यायां च विवस्वं तं नै
 र्ऋत्यां तु भग्न्यसेत् ॥ प्रतीच्यां वरुणं विद्या द्वायव्यां मित्रमेव च ॥
 ॥ १०१ ॥ आदित्यमुत्तरे पत्रे चैशान्यां विष्णुमेव च ॥ मध्ये तु भास्करं
 विद्यात्क्रमेणैवं समर्चयेत् ॥ १०२ ॥ अतः परतरं नास्ति सिद्धिकाम
 स्य पाण्डव ॥ महातेजः समुद्यंतं प्रणमेत्सकृतांजलिः ॥ १०३ ॥ सके
 सराणि पद्मानि करवीराणि चार्जुन ॥ तिलतंडुलसंयुक्तकुशगंधोद
 केन च ॥ १०४ ॥ रक्तचन्दनमिश्राणि कृत्वा वैताम्रभाजने धृत्वा शि

६॥ एहि सूर्यसहस्रांशो तेजोराशेजगत्पते ॥ अनुकंपय मां देवगृहा
 णाद्ध्यनमोस्तुते ॥ ११० ॥ नमोभगवतेतुभ्यंनमस्तेजातवेदसे ॥
 ममेदमद्ध्यगृह्णत्वंदेवदेवनमोस्तुते ॥ १११ ॥ सर्वदेवाधिदेवाय
 ह्याधिव्याधिविनाशिने ॥ इदंगृहाणमेदेवसर्वव्याधिर्विनश्यतु ॥
 ॥ ११२ ॥ नमःसूर्यायशांतायसर्वरोगविनाशिने ॥ ममेप्सितं
 फलंदत्त्वा^{११}प्तिंसीदपरमेश्वर ॥ ११३ ॥ ॐ नमोभगवतेसूर्यायस्वा
 हा ॥ ओंशिवायस्वाहा ॥ ओंसर्वात्मनेसूर्यायनमःस्वाहा ॥ ओं
 अक्षय्यतेजसेनमःस्वाहा ॥ सर्वसंकष्टदारिद्र्यंशत्रुनाशयनाशय
 सर्वलोकेषुविश्वात्मन्सर्वात्मन्सर्वदर्शक ॥ ११४ ॥ नमोभगव
 तेसूर्यकुष्ठरोगान्विखण्डय ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं देहिदेवनमोस्तु
 ते ॥ ११५ ॥ नमोभगवतेतुभ्यमादित्यायनमोनमः ॥ ॐ

आ०

११

ह०

अक्षय्यतेजसेनमः ॥ ओं सूर्याय नमः ॥ ओं विश्वमूर्तये नमः ॥
आदित्यं च शिवं विद्याच्छिवमादित्यरूपिणम् ॥ उभयोरन्तरं ना
स्ति ह्यादित्यस्य शिवस्य च ॥ ११६ ॥ एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं पुरु
षो वै दिवाकरः ॥ उदये ब्रह्मणो रूपं मध्याह्ने तु महेश्वरः ॥ ११७ ॥
अस्तमानैस्वयं विष्णुस्त्रिमूर्तिश्च दिवाकरः ॥ नमो भगवते तुभ्यं वि
ष्णवे प्रभविष्णवे ॥ ११८ ॥ ममेदमर्घ्यं प्रतिगृह्ण देव देवाधिदेवा
य नमो नमस्ते ॥ श्रीसूर्याय सांगाय सपरिवाराय श्रीसूर्यनारायणा
येदमर्घ्यम् ॥ ११९ ॥ हिमघ्राय तमोघ्राय रक्षोघ्राय च ते नमः ॥
कृतघ्नघ्राय सत्याय तस्मै सूर्यात्मने नमः ॥ १२० ॥ जयोजयश्च
विजयोजितप्राणोजितश्रमः ॥ मनोजवोजितक्रोधोवाजिनः स
त्कर्तिताः ॥ १२१ ॥ हरितहयगन्धर्वाकरं कनकमयांबुजरेणु

५

पिंजरम् ॥ प्रतिदिनमुदयेन वनवंशरणमुपैमिहिरण्यरेतसम् ॥
 ॥ १२२ ॥ नतंव्यालाः प्रबाधंते न व्याधिभ्यो भयं भवेत् ॥ न ना
 गेभ्यो भयं चैव न च भूतभयं क्वचित् ॥ १२३ ॥ अग्निशत्रुभयं नास्ति
 पार्थिवेभ्यस्तथैव च ॥ दुर्गतितरते घोरां प्रजां चलभते पशून् ॥
 ॥ १२४ ॥ सिद्धिकामो लभेत् सिद्धिं कन्याकामस्तु कन्यकाम् ॥
 एतत्पठेत् सकौंतेय भक्तियुक्तेन चेतसा ॥ १२५ ॥ अश्वमेधसहस्रस्य
 वाजपेयशतस्य च ॥ कन्याकोटिसहस्रस्य दत्तस्य फलमाप्नुया
 त् ॥ १२६ ॥ इदमादित्यहृदयं योऽधीते स ततं नरः ॥ सर्वपापवि
 शुद्धात्मा सूर्यलोके महीयते ॥ १२७ ॥ नास्त्यादित्यसमो देवो ना
 स्त्यादित्यसमा गतिः ॥ प्रत्यक्षो भगवान्विष्णुर्येन विश्वं प्रतिष्ठि
 तम् ॥ १२८ ॥ नवतियो जनं लक्षसहस्राणि शतानि च ॥ यावद्ध

आ०

१२

टीप्रमाणेनतावच्चरतिभास्करः ॥१२९॥ गवांशतसहस्रस्यसम्य
गदत्तस्ययत्फलम् ॥ तत्फलंलभतेविद्वाञ्छांतात्मास्तौतियोर
विम् ॥ १३० ॥ योधीतेसूर्यहृदयं सकलंसफलंभवेत् ॥ अष्टानां
ब्राह्मणानांचलेखयित्वासमर्पयेत् ॥ १३१ ॥ ब्रह्मलोकेऋषीणां
चजायतेमानुषोपिवा ॥ जातिस्मरत्वमाप्नुोतिशुद्धात्मानात्रसं
शयः ॥१३२॥ अजायलोकत्रयपावनायभूतात्मनेगोपतयेवृ
षाय ॥ सूर्यायसर्वप्रलयांतकायनमोमहाकारुणिकोत्तमाय ॥
॥ १३३ ॥ विवस्वतेज्ञानभृदन्तरात्मनेजगत्प्रदीपायजगद्धितै
षिणे ॥ स्वयंभुवेदीप्तसहस्रचक्षुषेसुरोत्तमायामिततेजसेनमः ॥
॥ १३४ ॥ सुरैरुनैकैः परिसेविताय हिरण्यगर्भायहिरण्मयाय ॥
महात्मनेमोक्षप्राप्तयनित्यंनमोऽस्तुवेनासुकारणाय ॥१३५॥ आ

ह०

६

१२

दित्यश्चार्चितो देव आदित्यः परमं पदम् ॥ आदित्यो मातृको भूत्वा
 आदित्यो वाङ्मयं जगत् ॥ १३६ ॥ आदित्यं प्रेक्षते भक्त्या मां पश्य
 ति ध्रुवं नरः ॥ नादित्यं प्रेक्षते ^भक्त्या न स पश्यति मां नरः ॥ १३७ ॥
 त्रिगुणं च त्रितत्त्वं च त्रयो देवास्त्रयोऽग्रयः ॥ त्रयाणां च त्रिमूर्तिस्त्वं
 तुरीयस्त्वं नमोऽस्तुते ॥ १३८ ॥ नमः सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्र
 मूर्तिस्थितिनाशहेतवे ॥ त्रयीमया यत्रिगुणात्मधारिणे विरिञ्चि
 नारायणशंकरात्मने ॥ १३९ ॥ यस्योदयेनेह गजुत्प्रबुध्यते प्रव
 र्त्तते चाखिलकर्मसिद्धये ॥ ब्रह्मेन्द्रनारायणरुद्रवन्दितः स नः सदा य
 च्छतुमंगलं रविः ॥ १४० ॥ नमोऽस्तु सूर्याय सहस्ररश्मये सहस्र
 शाखान्वितसंभवात्मने ॥ सहस्रयोगोद्भवभावभागिने सहस्रसं
 ख्यायुगधारिणे नमः ॥ १४१ ॥ यन्मंडलं दीप्तिकरं विशालं रत्नप्रभं

आ०

१३

तीव्रमनादिरूपम् ॥ दारिद्र्यदुःखक्षयकारणंच पुनातु मां तत्सवि
तुर्वरेण्यम् ॥ १४२ ॥ यन्मण्डलं देवगणैः सुपूजितं विप्रैः स्तुतं भाव
नमुक्तिकोविदम् ॥ तं देवदेवंप्रणमामि सूर्यपुनातु मां तत्सवितुर्वरे
ण्यम् ॥ १४३ ॥ यन्मण्डलं ज्ञानघनं त्वगम्यं त्रैलोक्यपूज्यं त्रिगुणा
त्मरूपम् ॥ समस्ततेजोमयदिव्यरूपं पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम्
॥ १४४ ॥ यन्मण्डलं गूढमतिप्रबोधं धर्मस्य वृद्धिं कुरु ते जनानाम् ।
तत्सर्वपापक्षयकारणंच पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ १४५ ॥ य
न्मण्डलं व्याधिविनाशदक्षं यद्दृश्यं सामसुसंप्रगीतम् ॥ प्रकाशि
तं येन च भूर्भुवः स्वः पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ १४६ ॥ यन्मण्ड
लं वेदविदो विदंति गायंति यच्चारणसिद्धसंघाः ॥ यद्योगिनो यो
गजुषांच संघाः पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ १४७ ॥ यन्मण्डलं

ह०

१३

सर्वजनेषु पूजितं ज्योतिश्च कुर्यादिह मर्त्यलोके ॥ यत्कालकाला
 दिमनादिरूपं पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् १४८ यन्मण्डलं विष्णु
 चतुर्मुखाख्यं यदक्षरं पापहरं जनानाम् ॥ यत्कालकल्पक्षयकार
 णं च पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् १४९ यन्मण्डलं विश्वसृजां प्रसि
 द्धमुत्पत्तिरक्षाप्रलयप्रगल्भम् ॥ यस्मिञ्जगत्संहरतेऽखिलं च पुना
 तु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् ॥ १५० ॥ यन्मण्डलं सर्वगतस्य विष्णोरा
 त्मा परंधामविशुद्धतत्त्वम् ॥ सूक्ष्मांतरैर्योगपथानुगम्यं पुनातु मां
 तत्सवितुर्वरेण्यम् १५१ यन्मण्डलं ब्रह्मविदो वदन्ति गायन्ति यच्चार
 णसिद्धसंघाः ॥ यन्मण्डलं वेदविदः स्मरन्ति पुनातु मां तत्सवितुर्वरे
 ण्यम् ॥ १५२ ॥ यन्मण्डलं वेदविदो पगीतं यद्योगिनां योगपथानुग
 म्यम् ॥ तत्सर्ववेदप्रणमामि सूर्यपुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यम् १५३

आ०

१४

ह०

मंगलाष्टमिदं पुण्यं यः पठेत्स तं नरः ॥ सर्वपापविशुद्धात्मा सूर्य
लोके महीयते ॥ १५४ ॥ ध्येयः सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती नारा
यणः सरसिजासनसन्निविष्टः ॥ केयूरवान्मकरकुण्डलवान्किरी
टीहारी हिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः ॥ १५५ ॥ सशंखचक्रं रविमण्डले
स्थितं कुशेशयाक्रान्तमनुन्तमच्युतम् ॥ भजामि बुद्ध्या तपनीयम्
तिसुरोत्तमं चित्रविभूषणोज्ज्वलम् ॥ १५६ ॥ एवं ब्रह्मादयो देवा
ऋषयश्च तपोधनाः ॥ कीर्तयन्ति सुरश्रेष्ठं देवं नारायणं विभुम् १५७ ॥
वेदवेदांगशारीरं दिव्यदीप्तिकरं परम् ॥ रक्षोघ्नं रक्तवर्णं च सृष्टिसं
हारकारकम् ॥ १५८ ॥ एकचक्रो रथो यस्य दिव्यः कनकभूषितः ॥
स मे भवतु सुप्रीतः पद्महस्तो दिवाकरः ॥ १५९ ॥ आदित्यः प्रथमं
नाम द्वितीयं तु दिवाकरः ॥ तृतीयं भास्करः प्रोक्तं चतुर्थं तु प्रभाकरः

१४

॥ १६० ॥ पंचमंतुसहस्रांशुः षष्ठं चैव त्रिलोचनः ॥ सप्तमं हरिद
 श्वश्वह्यष्टमं च विभावसुः ॥ १६१ ॥ नवमं दिनकृत्प्रोक्तं दशमं द्वा
 दशात्मकः ॥ एकादशं त्रयीमूर्तिर्द्वादशं सूर्य एव च ॥ १६२ ॥
 द्वादशादित्यनामानि प्रातः काले पठेन्नरः । दुःस्वप्ननाशनं चैव सर्व
 दुःखं च नश्यति ॥ १६३ ॥ ददुःकुष्ठहरं चैव दारिद्र्यं हरते ध्रुवम् ॥
 सर्वतीर्थप्रदं चैव सर्वकामप्रवर्द्धनम् ॥ १६४ ॥ यः पठेत्प्रातरुत्था
 य भक्त्या नित्यमिदं नरः ॥ सौख्यमायुस्तथारोग्यं लभते मोक्षमेव
 च ॥ १६५ ॥ अग्निमीडेनमस्तुभ्यमिषेत्वोर्जस्वरूपिणे ॥ अग्नि
 आयाहि वीतिस्वं नमस्ते ज्योतिषां पते ॥ १६६ ॥ शन्नो देवी नम
 स्तुभ्यं जगच्चक्षुर्नमोस्तुते । पंचमायोपवेदाय नमस्तुभ्यं नमो नमः
 ॥ १६७ ॥ पद्मासनः पद्मकरः पद्मगर्भसमद्युतिः ॥ सप्ताश्वरथसंयु

नव०

३५

क्तोद्विभुजः स्यात्सदारविः ॥ १६८ ॥ आदित्यस्य नमस्कारं ये कु
र्वन्ति दिने दिने ॥ जन्मांतरसहस्रेषु दारिद्र्यं नोपजायते ॥ १६९ ॥
उदयगिरिमुपेतं भास्करं पद्महस्तं निखिलभुवननेत्रं रत्नरत्नोप
मेयम् ॥ तिमिरकरिमृगेन्द्रम्बोधकं पद्मिनीनां सुरवरमभिवन्दे सुन्द
रं विश्ववन्द्यम् ॥ १७० ॥ ॥ इति श्रीभविष्योत्तरपुराणेश्री
कृष्णार्जुनसंवादे आदित्यहृदयस्तोत्रं संपूर्णम् ॥ ॥ ॥
श्रीसवितृसूर्यनारायणार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥ ॥
श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ अथ नवग्रहस्तोत्रप्रारंभः ॥ जपाकुसु
मसंकाशं काश्यपेयं महाद्युतिम् ॥ तमोरिं सर्वपापघ्नम् प्रणमामि
दिवाकरम् ॥ १ ॥ दधिशंखतुषाराभं क्षीरोदार्णसंभवम् ॥ नमा
मिशसिन्धोमंशं मोर्धुङ्गधूपणम् ॥ २ ॥ चरणीवर्धसंभूतं विद्यु

स्तो०

१५

त्कांतिसमप्रभम् ॥ कुमारं शक्तिहस्तं तं मंगलं प्रणमाम्यहम् ॥ ३ ॥
 प्रियंगुकलिकाश्यामं रूपेणाप्रतिमं बुधम् ॥ सौम्यं सौम्यगुणोपेतं
 तं बुधं प्रणमाम्यहम् ॥ ४ ॥ देवानां च ऋषीणां च गुरुकां च न संनिभम्
 बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम् ॥ ५ ॥ हिमकुन्दमृणाला
 भंदैत्यानां परमं गुरुम् ॥ सर्वशास्त्रप्रवक्तारं भार्गवं प्रणमाम्यहम् ॥
 ॥ ६ ॥ नीलांजनसमाभासरं विपुत्रं यमाग्रजम् ॥ छाया मार्तण्डसं
 भूतं तं नमामि शनैश्वरम् ॥ ७ ॥ अर्धकायं महावीर्यं चंद्रादित्यविम
 र्दनम् ॥ सिंहिकागर्भसंभूतं तं राहुं प्रणमाम्यहम् ॥ ८ ॥ पलाशपुष्पसं
 काशं तारकाग्रहमस्तकम् ॥ रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्य
 हम् ॥ ९ ॥ इति व्यासमुखोद्गीतं यः पठेत्सुसमाहितः ॥ दिवा वा य
 दिवारात्रौ विघ्नशान्तिर्भविष्यति ॥ १० ॥ नरनारीनृपाणां च भ

नव०

१६

वेदुःस्वप्ननाशनम्। ऐश्वर्यमतुलं तेषामारोग्यं पुष्टिवर्द्धनम् ॥ ११ ॥
ग्रहनक्षत्रजाः पीडास्तथा चौराग्निसंभवाः ॥ ताः सर्वाः प्रशमयंति
व्यासो ब्रूते न संशयः ॥ १२ ॥ इति श्रीव्यासविरचितमादित्या
दिनवग्रहस्तोत्रं संपूर्णम् ॥ श्रीमदादित्यादिनवग्रहार्पणमस्तु ॥

इति शुभम् ।

संवत् १९७५, शके १८४०.

पुस्तक मिलनेका ठिकाना—

खेमराज श्रीकृष्णदास, “श्रीवेङ्कटेश्वर” (स्टीम्) प्रेस—बंबई.

यह पुस्तक खेमराज श्रीकृष्णदासने खेतवाडी ७ वीं गली खम्बाटा लैन, निज “श्रीवेङ्कटेश्वर”
स्टीम्-प्रेस, बंबई में अपने लिये छापाने का प्रबन्ध कराया है।

स्तो०

१६

विदुषामभ्यर्थना.

अत्रास्माकं मुद्रणालये ऋगादयो वेदा उपनिषदो वेदान्तग्रन्था भारतादीति-
 हासाः श्रीमद्भागवतादिमहापुराणोपपुराणानि धर्मशास्त्र-कर्मकाण्ड-याकरण-
 न्याय-यो-सांख्य-मीमांसादिशास्त्रीयग्रन्थाः काव्य-नाटक-चम्पू-
 व्यायोग-सट्टकाख्यायिकादिग्रन्थाः सहस्रनामाद्यनेकतोत्रग्रन्था विविधभा-
 न्याश्च सीसकोत्तममहल्लक्ष्मणनोहरं मुद्रिता योग्यमूल्येन क्रय्याः सन्ति तांश्च
 ग्राहका यथापुस्तकसूचीपत्रं मूल्यप्रेषणेन प्राप्नुयुः ।

अधिकवृत्तमस्मदीयसूचीपत्रप्रापणेन "श्रीवेङ्कटेश्वरसमाचार"

पत्रिकाप्रापणद्वारा च ज्ञेयमिति शम् ।

क्षेमराज श्रीकृष्णदास, "श्रीवेङ्कटेश्वर" (स्टीम) यन्त्रालयाध्यक्ष-मुंबई.

इति आदित्यहृदयं समाप्तम् ।